

BESCHIKKING

Wet Natuurbescherming - ontheffing soorten ruimtelijke ontwikkeling

Aanvrager	Stichting Woonbedrijf ieder1
Aangevraagde activiteiten :	Renovatie woningen complex 110
Datum ontvangst aanvraag :	18.10.2021
Locatie :	Wezenland, Complex 110 Deventer
Datum beschikking :	04.04.2022
Kenmerk :	D2022-02-003733
Zaaknummer :	2021-010422

Datum verzending

Deze beschikking is als volgt opgebouwd:

A.	BESLUIT ONTHEFFING SOORTEN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	4
A.1	Aanvraag	4
A.2	Besluit	4
A.3	Ondertekening en verzending	5
A.4	Niet mee eens?	6
B.	VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT	7
B.1	Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag	7
B.2	Algemeen	7
B.3	Ongeschikt maken van verblijfplaatsen	7
B.4	Tijdelijke mitigerende maatregelen	9
B.5	Compenserende maatregelen	9
B.6	Overige zaken	10
C.	OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT	11
C.1	BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER	11
C.1.1	Bevoegdheid	11
C.1.1.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	11
C.1.2	Procedure	11
C.1.2.1	Overeenstemming andere provincie	11
C.1.2.2	Adviesverzoek aan gemeente	11
C.1.3	Toetsingskader soorten	11
C.1.3.1	Wettelijke regels	11
C.1.3.2	Provinciaal beleid	11
C.2	WEERGAVE VAN DE FEITEN	12
C.2.1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	12
C.2.1.1	Omschrijving van het project / activiteiten	12
C.2.2	Doel van het project	13
C.2.3	Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd	13
C.2.4	Periode	13
C.2.5	Onderliggende documenten	13
C.2.6	Aanvullende gegevens	13
C.3	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	14
C.3.1	Inhoudelijke beoordeling	14
C.3.1.1	Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek	14
C.3.1.2	Effectbeoordeling, mitigatie en staat van instandhouding	14
C.3.1.3	Beschrijving noodzaak ontheffing	18
C.3.1.4	Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging	18
C.3.1.5	Wettelijk belang van het project	18
C.3.1.6	Toetsing aan overige vereisten	18
C.3.1.7	Zorgplicht blijft altijd gelden	18

D.	SLOTCONCLUSIE	18
E.	BIJLAGE 1: PAALKAST TYPE T3	20

A. BESLUIT ONTHEFFING SOORTEN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

A.1 Aanvraag

De heer [REDACTED] van het adviesbureau Foreest Groen Consult B.V. heeft, namens stichting Woonbedrijf ieder1, een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten¹ (verder Wnb) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 18 oktober 2021² ontvangen. De aanvraag is, na aanleiding van aanvullende vragen, tussentijds gewijzigd³. Deze gewijzigde aanvraag is het uitgangspunt voor deze ontheffing. De aanvraag is gedaan vanwege de renovatie van woningen in de wijk Wezenlanden, complex 110, te Deventer. In dit document geven wij ons besluit weer.

A.2 Besluit

Wij besluiten u een ontheffing⁴ te verlenen van verbodsbepalingen voor een soort van de Habitatrichtlijn. In het bijzonder gaat het om beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis.⁵ Daarnaast geven wij ontheffing van het verbod om mogelijk nog aanwezige gewone dwergvleermuis opzettelijk te verstoren.⁶ Deze toestemming is wel gebonden aan voorwaarden.

Deze ontheffing heeft betrekking op de renovatie van woningen in complex 110 aan Wezenland in Deventer. Het gaat om de volgende adressen en kadastrale percelen:

- Wezenland 53 t/m 69 DVT00-F-2029
- Wezenland 35 t/m 51 DVT00-F-2031
- Wezenland 27 t/m 33 DVT00-F-3662
- Wezenland 25 DVT00-F-3661
- Wezenland 17 t/m 23 DVT00-F-3663

1 Te renoveren woningen, Wezenland 17 t/m 69 in Deventer

Deze ontheffing treedt een dag na de verzenddatum van dit besluit in werking en geldt tot 1 december 2023.

¹ Op basis van de Wet natuurbescherming art. 3.3, eerste lid.

² Kenmerk provincie D2021-10-002957.

³ Kenmerk provincie D2022-01-003938, D2022-01-003941 en D2022-02-002013.

⁴ Op basis van Wet natuurbescherming art. 3.8, eerste lid.

⁵ Wet natuurbescherming, art. 3.5, vierde lid Wnb.

⁶ Wet natuurbescherming, art. 3.5, tweede lid.

Wij hebben een langere ontheffingsperiode opgenomen om de vereiste overlap met de aanwezigheid van de tijdelijke paalkasten en de gerealiseerde permanente verblijfplaatsen te borgen.

De motivering voor ons besluit is in *C. Overwegingen bij het besluit* weergegeven.

Voorschriften

Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in *B. Voorschriften bij het besluit* weergegeven.

A.3 Ondertekening en verzending

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Burgemeester en wethouders van gemeente Deventer;
- Foreest Groen Consult B.V., de heer [REDACTED], Van Pallandtlaan 10, 6998 AW Laag-Keppel.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

A.4 Niet mee eens?

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat in onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 2 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, team Juridische Zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 - 361 55 55.

B. VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

B.1 Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag

Geeft u in de e-mail (meldpunt@overijssel.nl) naar ons of in een telefoongesprek (038 499 88 99) altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming - soortenbescherming, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (D2022-02-003733). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek tot contact bestemd is.

B.2 Algemeen

1. Deze ontheffing is alleen geldig voor (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. Minimaal zeven werkdagen voor aanvang van de werkzaamheden informeert u ons over de startdatum door een e-mail te sturen naar meldpunt@overijssel.nl. Geeft u bij de melding aan:
 - de contactpersoon ter plaatse, inclusief het mobiele telefoonnummer van de contactpersoon;
 - de naam van de begeleidend ecologisch deskundige⁷, inclusief het mobiele telefoonnummer van deze persoon;
 - het adres waar de werkzaamheden worden uitgevoerd;
 - het kenmerk van het besluit (D2022-02-003733).

Wanneer contactgegevens wijzigen, informeert u ons hierover.

3. De ontheffinghouder neemt direct contact op met het Overijssel Loket, telefoonnummer 038 499 88 99 als bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen. Als het voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen niet mogelijk is moet u de activiteiten direct staken. De effecten van de activiteiten voor de aangetroffen soort moet de ontheffinghouder in beeld brengen en doorgeven. Daarbij moeten ook de maatregelen worden meegenomen die nodig zijn om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Alleen na toestemming van de provincie mag het werk worden hervat.
4. Als de ontheffinghouder het voornemen heeft af te wijken van de uitvoeringsperiode, de voorgeschreven middelen of van de voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan dient hij dit - voorafgaand aan de voorgenomen wijzigingen - ter goedkeuring voor te leggen aan de provincie. Dit is nodig omdat voor deze wijzigingen opnieuw de effecten op de betrokken soorten beoordeeld moet worden. Alleen na schriftelijke toestemming van de provincie is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem hiervoor contact op met het bevoegd gezag via een e-mail naar meldpunt@overijssel.nl.

B.3 Ongeschikt maken van verblijfplaatsen

5. U voert het ongeschikt maken van zomer- en paarverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis uit buiten de kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis. De kwetsbare periode hiervoor

⁷ De provincie Overijssel verstaat onder een ecologisch deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort specifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soorten herkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, bijvoorbeeld een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

loopt globaal van 1 april tot en met 31 oktober. Door de mogelijke combinatie van beide functies voor een verblijfplaats is de langste kwetsbare periode leidend, in dit geval voor de zomerverblijven. De weergegeven kwetsbare periode geldt ook voor de bijbehorende ecologisch essentiële vliegroutes en foerageergebied.

De betreffende kwetsbare perioden voor de gewone dwergvleermuis zijn weergegeven in onderstaande tabel. Hierin is deze periode in oranje en rood weergegeven. De oranjeperiode in april geeft weer dat het ongeschikt maken onder voorwaarden nog is toegestaan (zie voorschrift 6).

Gewone dwergvleermuis	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Zomerverblijven												
Paarverblijven												

6. Als de periode van het plaatsen van de exclusion flaps afwijkt van de weergegeven standaardperiode in voorschrift 5 onderbouwd de ecologisch deskundige dit in het logboek (voorschrift 21). Dat is ook het geval als dit wordt uitgevoerd in de weergegeven oranjeperiodes. In de oranjeperiode in april mogen (potentiële) toegangen tot verblijfplaatsen nog ongeschikt worden gemaakt, nadat vastgesteld is dat deze met zekerheid niet in gebruik zijn al kraamverblijf. De oranjeperiode vanaf oktober geeft aan dat het ongeschikt maken is toegestaan nadat is vastgesteld dat er geen paaractiviteiten meer plaatsvinden.
De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van het ontoegankelijk maken van verblijfplaatsen wordt beoordeeld door een ecologisch deskundige op het gebied van vleermuizen. Afhankelijk van de weersomstandigheden verschuiven de kwetsbare perioden, waardoor ze langer dan wel korter zijn dan weergegeven in de tabel in voorschrift 5.
7. Als de uitvoering van de renovatiewerkzaamheden buiten de kwetsbare periode (zie voorschrift 5) starten moeten de verblijfplaatsen tenminste 5 dagen voor de aanvang daarvan ongeschikt gemaakt zijn.
8. Het ongeschikt maken van de (potentiële) zomer- en paarverblijven wordt uitgevoerd door het plaatsen van exclusion flaps. Daarbij is het noodzakelijk om alle geschikte invliegopeningen hiervan te voorzien. Tot de controle met de batdetector (zie voorschrift 10) controleert u regelmatig visueel of de exclusion flaps nog goed aansluiten op de invliegopeningen om de ontoegankelijkheid te waarborgen.
9. Exclusion flaps worden uitsluitend gebruikt tijdens een periode waarin de nachttemperatuur 10 graden Celsius is of hoger door een ecologische deskundige op het gebied van vleermuizen.
10. Minimaal 5 dagen na het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen voert u een controle uit met behulp van een batdetector. Deze controle moet uitgevoerd worden door de ecologisch deskundige onder bij nacht geschikte vliegomstandigheden voor vleermuizen (≥ 10 graden Celsius, wind max. 4 Beaufort en maximaal motregen). Indien alsnog vleermuizen worden aangetroffen, dan zijn extra maatregelen nodig om de verblijfplaatsen verder ongeschikt te maken. Deze procedure wordt herhaald totdat er geen gewone dwergvleermuizen meer worden waargenomen. De renovatiewerkzaamheden mogen pas starten als uit de controle blijkt dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn in de bebouwing.
11. Alle losse geveldelen of andere betimmeringen die vervangen moeten worden verwijderd u handmatig. Daarbij werkt u één richting uit om eventueel nog aanwezige vleermuizen de kans te bieden om te ontsnappen. Deze werkzaamheden voert u minimaal 5 dagen voor de renovatiewerkzaamheden uit in een periode waarbij de nachttemperatuur 10 graden Celsius is of hoger.

12. Als bij het verwijderen van geveldelen en andere betimmeringen vleermuizen worden aangetroffen staakt u deze werkzaamheden. U neemt contact op met de ecologische deskundige. Deze beoordeelt de situatie, rekening houdend met voorschrift 3.

B.4 Tijdelijke mitigerende maatregelen

13. U hebt tussen half februari en half maart 2022 vier paalkasten geplaatst van het type T3 (zie bijlage 1), zoals weergegeven op onderstaande afbeelding. Deze tijdelijke kasten zijn geschikt als zomer- en paarverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis.

2 Locaties paalkasten T3 (rode blokjes)

14. De tijdelijke kasten, zoals vermeld in voorschrift 13, blijven tenminste staan totdat de permanente vervangende verblijfplaatsen zijn gerealiseerd en minimaal zes maanden beschikbaar zijn. Deze zes maanden moeten binnen de actieve periode van de gewone dwergvleermuis vallen (ongeveer begin april – eind oktober).
15. Het verwijderen van de tijdelijke vleermuiskasten mag alleen buiten de kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis plaatsvinden (zie voorschrift 5) in een periode dat de nachttemperatuur 10 graden Celsius is of hoger. Het verwijderen is uitsluitend toegestaan binnen de looptijd van de ontheffing.
16. Voorafgaand aan het verwijderen van de tijdelijke kasten voor de gewone dwergvleermuis moet een ecologisch deskundige vaststellen dat de betreffende kasten op dat moment niet gebruikt worden. Als is vastgesteld dat er geen vleermuizen aanwezig zijn verwijderd u de paalkasten direct of maakt u de kast ontoegankelijk voor vleermuizen.

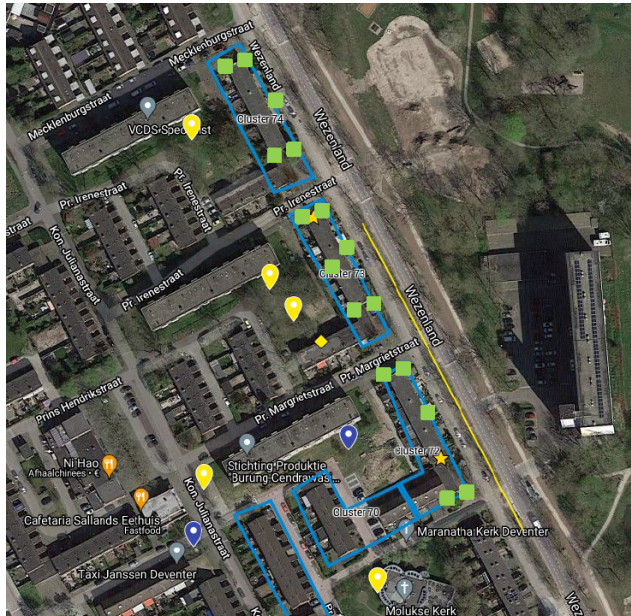
B.5 Compenserende maatregelen

17. U realiseert 16 duurzame, permanente vervangende verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis door het inmettelen van vleermuiskasten van het type Schwegler, vleermuiskoker 2FR (of vergelijkbaar in materiaal, constructie en afmeting⁸). In de kopgevels van de drie woonblokken worden 12 kasten geplaatst die bestaan uit 2 geschakelde vleermuiskasten. Hierdoor worden daar in totaal 24 kasten geplaatst. Daarnaast worden verspreid over de lange gevels nog 4

⁸ Alternatieven voor de Schwegler kast:

- IB VL 05 Inbouwsteen Vleermuizen van Vivara Pro;
- VMPPM2 – Inbouwkast van Faunaprojecten.

kasten geplaatst (zie onderstaande afbeelding). In alle gevallen gaat het om het type Schwegler, vleermuiskoker 2FR of vergelijkbaar hiermee. Bij de plaatsing houdt u rekening met de vereisten uit het kennisdocument gewone dwergvleermuis.

3 Locaties permanente verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis (groene blokjes)

B.6 Overige zaken

18. U monitort het gebruik van de paalkasten als zomer- en paarverblijf in 2022. Dit kan door het inzetten van technieken of door fysieke bezoeken in de zomer en het najaar volgens het vleermuisprotocol 2021. De wijze waarop dit vorm gegeven wordt stemt de ecologisch deskundige van te voren af met het bevoegd gezag.
19. De resultaten van de monitoring verwerkt u in een korte rapportage. Hierin vermeld u de wijze van onderzoek, de onderzoeksperiode en de duur van het onderzoek. Tevens moeten de weersomstandigheden tijdens het onderzoek worden vermeld. De gegevens stuurt u ons uiterlijk 15 november 2022 per e-mail (meldpunt@overijssel.nl). Vermeld daarbij dat het gaat om de Wet natuurbescherming – soortenbescherming (monitoringsgegevens), de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (D2022-02-003733).
20. De werkzaamheden voert u uit in overeenstemming met bovengenoemde voorschriften en door of onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis.
21. U houdt een ecologisch logboek bij of laat dit bijhouden door bijvoorbeeld de ecologisch deskundige. Uit dit logboek blijkt aantoonbaar op welke wijze, waar en wanneer uitvoering is gegeven aan de bovengenoemde voorschriften. Het gaat er daarbij vooral om het registreren van uitvoering, keuzes, afwegingen bij het handelen volgens de voorschriften en hoe wordt omgegaan met onverwachte soorten of situaties. Het ecologisch logboek is op de werklocatie aanwezig en wordt op verzoek van de toezichthouder aan hem/haar getoond.

C. OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

C.1 BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER

C.1.1 Bevoegdheid

C.1.1.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming⁹. In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb¹⁰.

Als de activiteiten ook gevolgen heeft voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

C.1.2 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

C.1.2.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

C.1.2.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer gestuurd met het verzoek om advies. De gemeente is vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

Zij heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

C.1.3 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

C.1.3.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied, en met de regionale en lokale bijzonderheden.¹¹

Ook het Besluit natuurbescherming¹² en (soms) de Regeling natuurbescherming¹³ zijn voor de toetsing relevant.

C.1.3.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7 Natuur). Hierin zijn onder andere regels met betrekking tot een vrijstelling van bepaalde soorten weergegeven.

⁹ Besluit natuurbescherming art. 1.3, eerste lid.

¹⁰ Wet natuurbescherming art. 1.3, eerste lid.

¹¹ Wet natuurbescherming, art. 1.10, derde lid.

¹² Besluit natuurbescherming art. 3.9.

¹³ Regeling natuurbescherming art. 3.22 i.c.m. Besluit natuurbescherming art. 3.25.

In onze Beleidsregel Natuur Overijssel 2017¹⁴ is vastgesteld dat wij kennisdocumenten soorten¹⁵ (voorheen de soortenstandaarden) betrekken bij de afweging tot het verlenen van een ontheffing op basis van de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb.

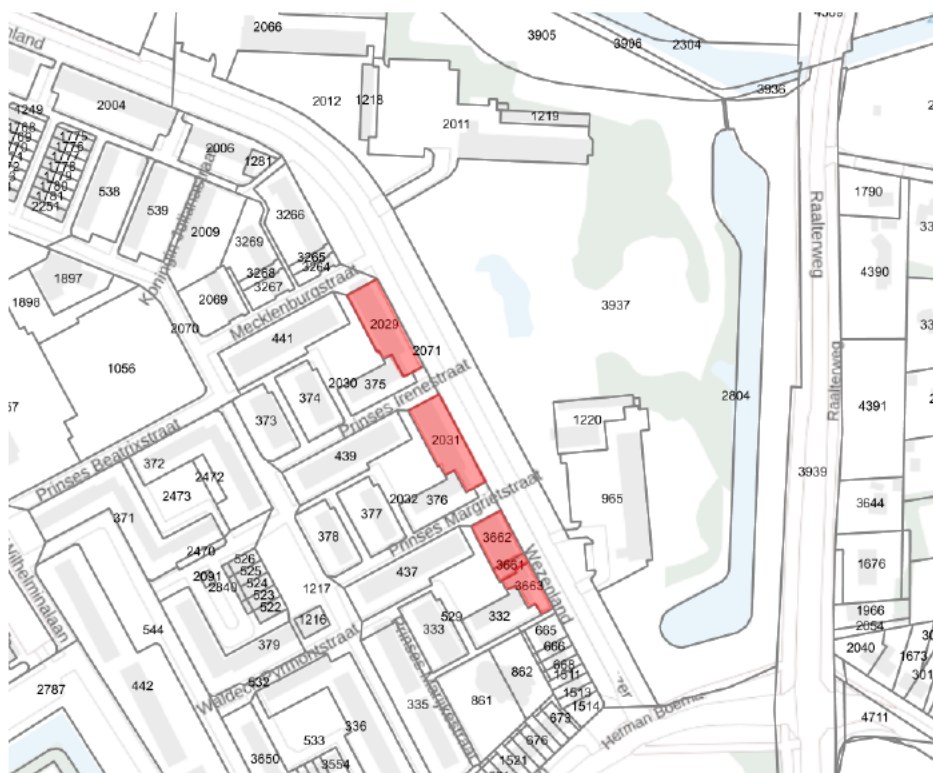
C.2 WEERGAVE VAN DE FEITEN

C.2.1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

C.2.1.1 Omschrijving van het project / activiteiten

De stichting Woonbedrijf ieder1 voert in 2022 renovatiewerkzaamheden uit bij drie woonblokken ter plaatse van Wezenland. Het gaat om de volgende adressen en kadastrale percelen:

- Wezenland 53 t/m 69 DVT00-F-2029
- Wezenland 35 t/m 51 DVT00-F-2031
- Wezenland 27 t/m 33 DVT00-F-3662
- Wezenland 25 DVT00-F-3661
- Wezenland 17 t/m 23 DVT00-F-3663

- Aan de buitenzijde wordt schilderwerk uitgevoerd van beton, hout, raam- en deurkozijnen e.d.;
- vervangen van de oude beglazing door HR++ beglazing en het plaatsen van ventilatieroosters;
- plaatselijk wordt het voegwerk van raamdorpels hersteld;
- Het vervangen van de hemelwaterafvoeren.

Oorspronkelijk was de realisatie gepland voor de periode maart 2022 tot en met juli 2022. Naar aanleiding van aanvullende gegevens is de planning aangepast. Het blok Wezenland 53 tot en met 69 (noordelijke blok) wordt volgens de oude planning aangepakt, dus in de periode maart tot en met juli. De overige twee blokken worden vanaf 22 augustus aangepakt.

C.2.2 Doel van het project

Met de uitvoering van het project wordt verduurzaming van de woningen nagestreefd. Dat is nodig om het leefklimaat voor de bewoners te verbeteren, met name vochtproblemen en verlies van warmte via de buitenschil van de woning. Daarnaast is de verduurzaming een verplichte opgave om de klimaatdoelen van Parijs en het energieakkoord te halen.

C.2.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan om de gewone dwergvleermuis opzettelijk te verstoren¹⁶ en voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (opzettelijk) van deze soort te beschadigen of te vernielen¹⁷.

C.2.4 Periode

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 februari tot en met 30 december 2022.

C.2.5 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Aanvraagformulier met de volgende bijlagen:¹⁸
 - Plan van aanpak Wezenland complex110 Definitief (18102021), Foreest Groen Consult BV;
 - Kaart renovatie Wezenland;
 - Nader onderzoek Natuur Deventer Wezenland complex110. Definitief (18102021), Foreest Groen Consult BV. ;
 - machtiging voor Foreest Groen Consult om ontheffing aan te vragen (211018).

Verder zijn de volgende informatiebronnen bij de beoordeling betrokken:

- Anonymus, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0. BIJ12, Utrecht;
- Kapteyn, 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem;
- Erik Korsten, 2010. Balts- en paarplaatsen van gewone dwergvleermuizen, Zoogdiemail 2010 30;
- Korsten, 2012. Vleermuiskasten. Toepassing, gebruik en succesfactoren. Bureau Waardenburg bv, Culemborg;
- Website Zoogdiervereniging: [Gewone dwergvleermuis | De Zoogdiervereniging](#).

C.2.6 Aanvullende gegevens

Op 25 januari 2022 zijn per e-mail¹⁹ en per brief²⁰ aanvullende gegevens gevraagd. Op 27 januari 2022 hebben we deze gegevens²¹ ontvangen. De gegevens gaven aanleiding tot extra aanvullende vragen. Deze hebben we op 27 januari 2022 per e-mail²² verzonden. Op dezelfde dag is daarop gereageerd.²³

¹⁶ Wet natuurbescherming, art. 3.5, tweede lid.

¹⁷ Wet natuurbescherming, art. 3.5, vierde lid.

¹⁸ Ons kenmerk D2021-10-002957.

¹⁹ Ons kenmerk D2022-01-003451.

²⁰ Ons kenmerk D2022-01-003354.

²¹ Ons kenmerk D2022-01-003938.

²² Ons kenmerk D2022-01-003939.

²³ Ons kenmerk D2022-01-003941.

Hierop was een verdere verduidelijking nodig. Die hebben we per e-mail op 28 januari 2022 gevraagd.²⁴ De beantwoording daarvan hebben we op 11 februari 2022 ontvangen.²⁵

C.3 TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

C.3.1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling en betrokken soort geen vrijstelling. We betrekken wel het kennisdocument van de gewone dwergvleermuis bij onze toetsing.

C.3.1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek

Op 12 april 2021 is in het kader van een quickscan een veldonderzoek uitgevoerd. Daarbij zijn geen sporen van beschermde soorten aangetroffen. Wel is vastgesteld dat de gebouwen veel potentiële invliegopeningen voor vleermuizen hebben.

Gebouwbewonende vogelsoorten, zoals huismus en gierzwaluw, werden niet verwacht. De huizen hebben platte daken en missen openingen waar deze soorten gebruik van kunnen maken.

Vervolgens is in de periode vanaf 21 mei tot en met 21 september 2021 een nader onderzoek uitgevoerd gericht op vleermuizen. In het rapport²⁶ wordt beschreven hoe dit onderzoek is uitgevoerd. Dat komt overeen met de adviezen in het vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus. Naar dit protocol wordt ook in het 'Kennisdocument gewone dwergvleermuis' verwezen.²⁷

Bij het onderzoek zijn binnen de woonblokken die worden gerenoveerd twee zomerverblijfplaatsen van telkens één gewone dwergvleermuis vastgesteld. Deze zijn aangetroffen onder de kappen van de schoorstenen van Wezenlang 51 en Wezenland 23. Daarnaast zijn er twee baltsterritoria van de gewone dwergvleermuis aanwezig. De baltsterritoria corresponderen met de zomerverblijven. De exacte plek van de paarverblijven kon niet worden vastgesteld door het ontbreken van invliegende vleermuizen. In het noordelijke woonblok (Wezenland 53 tot en met 69) zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld.

In de directe omgeving, maar buiten het projectgebied, is een kraamverblijfplaats van deze soort waargenomen. Het betrof een kraamverblijf voor minimaal 30 volwassen vrouwtjes.

Binnen de projectlocatie zijn geen structuren die onderdeel uitmaken van een vliegroute van de waargenomen vleermuizen. De bomen langs de rijbaan van het Wezenland vormen wel een vliegroute.

De directe omgeving van de woningen en aangrenzende groenstructuren zijn onderdeel van het foerageergebied van de waargenomen vleermuizen. De bomen langs de rijbaan van het Wezenland vormen wel een vliegroute.

C.3.1.2 Effectbeoordeling, mitigatie en staat van instandhouding

Door de renovatiewerkzaamheden worden de verblijfplaatsen beschadigd en vernield. De vliegroute en het foerageergebied worden niet aangetast door de werkzaamheden. Het gaat in totaal om vier verblijfplaatsen, namelijk twee zomerverblijfplaatsen en twee paarverblijfplaatsen. Deze worden met een factor vier tijdelijk gemitigeerd. Als permanente mitigatie worden 16 permanente verblijfplaatsen gerealiseerd. De permanente verblijfplaatsen bestaan uit inbouwkasten van Schwegler, het type vleermuiskoker 2FR.²⁸

²⁴ Ons kenmerk D2022-01-003942.

²⁵ Ons kenmerk D2022-02-002013.

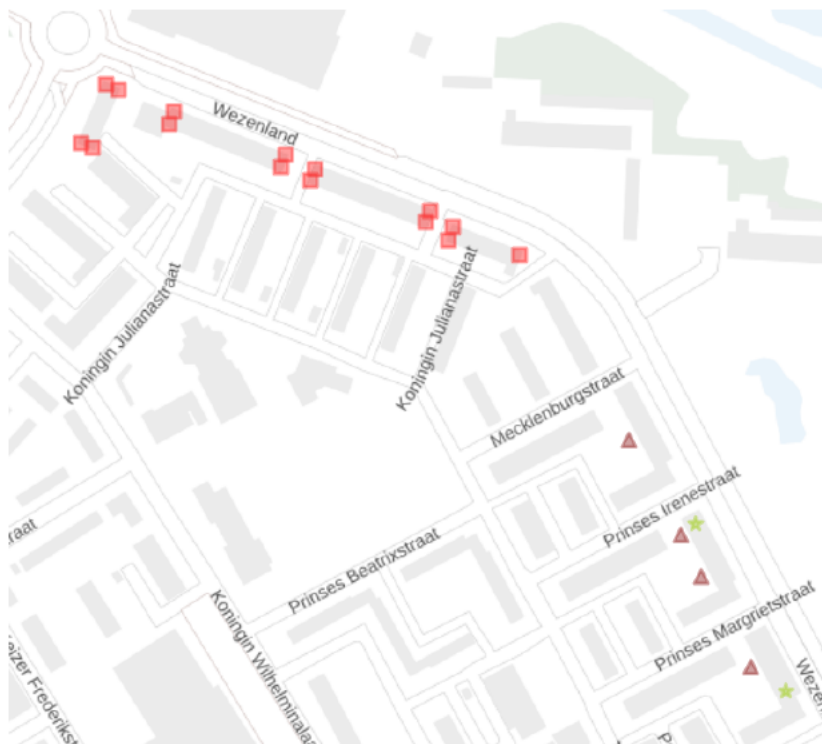
²⁶ Nader onderzoek Natuur Deventer Wezenland complex110. Definitief (18102021), Foreest Groen Consult BV. Hoofdstuk 3, pagina 7 tot en met 9.

²⁷ Anonymus, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0. BIJ12, Utrecht, pagina 18.

²⁸ Plan van aanpak Wezenland complex110 Definitief (18102021), Foreest Groen Consult BV, paragraaf 7.5.1 op pagina 16. Als alternatieven voor de Schweglerkasten worden de volgende twee kasttypen genoemd:

- IB VL 05 Inbouwsteen Vleermuizen van Vivara Pro;
- VMPM2 – Inbouwkast van Faunaprojecten

In de eerste week van november 2021 zijn 16 tijdelijke vleermuiskasten opgehangen aan gebouwen ten noorden van het projectgebied (zie afbeelding 5). Deze kasten hangen voor het grootste deel op meer dan 200 m van de huidige verblijfplaatsen af. Door de grote afstand tot de huidige verblijfplaatsen voldoet deze tijdelijke mitigatie niet.

5 Locaties zomerverblijfplaatsen (groene ster), geplaatste tijdelijke kasten in november (rode blokjes) en geplaatste nieuwe tijdelijke paalkasten (donkerrode driehoekjes).

Als alternatief voor de eerder uitgevoerde tijdelijke mitigatie is nu gekozen voor vier paalkasten (T3 kasten, zie bijlage 1) die in de directe omgeving van de te renoveren woonblokken worden geplaatst (zie afbeelding 5).²⁹ Een T3-paalkast bestaat uit drie verschillende compartimenten die ieder hun eigen microklimaat hebben. Deze drie compartimenten zijn aan vier zijden van de paal aanwezig en kan onderdak bieden aan ongeveer 100 vleermuizen.³⁰ Daardoor is één paaltopkast gelijk aan vier losse tijdelijke kasten. Deze paalkasten zijn tegen de achtererfscheidingen van de woningen geplaatst. Hierdoor zijn tijdelijke verblijfplaatsen op minder dan 25 m van de huidige verblijfplaatsen aanwezig. De effectiviteit van deze paalkasten varieert. Soms is zo'n kast al na 3 weken bewoond, soms pas na een jaar of langer. De effectiviteit als tijdelijke mitigatie is nog onvoldoende in beeld. Door de locatie in de directe omgeving van de huidige verblijfplaatsen is een snelle ingebruikname door de gewone dwergvleermuis te verwachten.

Vanwege de doelstelling van de paalkasten als tijdelijke mitigatie en de onzekerheid of de mitigatie effectief genoeg is voor de korte periode van enkele maanden, is het nodig om het gebruik van de kasten als zomer- en paarverblijfplaats vast te stellen. Dat is tevens van belang voor de vervolgprojecten van de renovatie in de omgeving waarvoor de wens is deze kasten opnieuw in te zetten. We nemen daarom twee voorschriften op die betrekking hebben op de monitoring (voorschrift 18 en 19) om het gebruik en de effectiviteit vast te stellen.

²⁹ E-mail van 27 januari 2022, ons kenmerk D2022-01-003938.

³⁰ Bobeldijk, Dreves, Holgeman, Liefveld, 2019. De bezettingsgraad en soortenrijkdom van de T3 vleermuiskasten. Aeres Hogeschool Almere. Pagina 4.

De paalkasten zijn eind februari – begin maart geplaatst. Minimaal 6 maanden na realisatie van de permanente verblijfplaatsen worden deze kasten weer verwijderd. Er is sprake van de mogelijkheid dat de kasten langer blijven staan om voor de tweede ronde van renovaties als tijdelijke mitigatie te dienen.³¹ De tijdelijke kasten moeten in ieder geval zes maanden nog beschikbaar blijven in de periode dat de gewone dwergvleermuis actief is. Deze soort verblijft ook in zachte winters wel in vleermuiskasten.³² Ze zijn actief als de nachttemperatuur in ieder geval boven 8 graden Celsius is.³³ Bij het verwijderen van deze kasten moeten daarom dezelfde voorzorgsmaatregelen worden aangehouden als bij de verblijfplaatsen in de woonblokken. Dat betekent dat van te voren eerst moet worden nagegaan of de kasten in gebruik zijn bij vleermuizen. Pas als er geen vleermuizen aanwezig zijn mogen de kasten worden verwijderd of ontoegankelijk gemaakt. Dat is gedurende de looptijd van de ontheffing toegestaan.

Looptijd van de ontheffing ambtelijk verlengd

Dat is nodig vanuit onze verplichting om de kasten minimaal 6 maanden te laten staan na afronding van de renovatiewerkzaamheden en in de actieve periode van deze soort. Aangezien de kasten alleen buiten de kwetsbare zomer- en paarperiode verwijderd mogelijk worden verlengen wij de looptijd tot 1 december 2023.

Tijdelijke mitigatie niet zondermeer toepasbaar voor volgend project

De kasten die blijven staan, nadat deze ontheffing is vervallen, krijgen de status van permanente verblijfplaatsen. Hierdoor kunnen dezelfde kasten niet zomaar opnieuw ingezet worden als tijdelijke mitigatie. Als de renovatie in een aansluitend deel van het huidige renovatieproject plaats vindt, dan adviseren wij u om contact met ons op te nemen om de mogelijkheden te bespreken.

Ontoegankelijk maken vleermuisverblijfplaatsen

Voorafgaand aan de renovatie worden maatregelen genomen om de huizenblokken ontoegankelijk te maken voor eventueel aanwezige vleermuizen.³⁴ Die maatregelen bestaan uit het ontoegankelijk maken van de huizenblokken buiten de kwetsbare periode. Hiertoe worden alle geschikte openingen afgesloten met een schuimband. Op de breedste plaats van een opening wordt een exclusion flap van kunststof folie aangebracht. Kleine openingen worden alleen voorzien van een exclusion flap. Hierdoor kunnen aanwezige vleermuizen het gebouw wel verlaten, maar niet meer naar binnen. Bij het toepassen van de exclusion flaps moet de nachttemperatuur 10 graden Celsius of hoger zijn. Bij die temperatuur zijn de meeste individuen actief als de overige weersomstandigheden ook gunstig zijn. Daarnaast voorkomt het aanhouden van deze nachttemperatuur dat gebruikte verblijven als winterverblijf niet worden worden afgesloten.

De kwetsbare periode voor zomerverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen hebben we opgenomen in voorschrift 5. De gewone dwergvleermuis kan feitelijk het hele jaar aanwezig zijn in de aanwezige verblijfplaatsen. In zachte winters dienen ze dan tevens als winterverblijfplaats. De gewone dwergvleermuis moet gezien worden als standvleermuis. Deze vleermuis is bijzonder plaatstrouw aan het leefgebied van de kolonie. Binnen een beperkte leefgebied hebben ze verschillende verblijfplaatsen. De vleermuizen verhuizen regelmatig tussen de verschillende verblijfplaatsen. Zelfs hele kraamkolonies veranderen regelmatig van verblijf.

In dit geval gaat het in ieder geval om zomerverblijven en paarverblijven. Eenzelfde verblijf kan beide functies vervullen. Het is ook niet uitgesloten dat een opening toegang geeft naar een kraamverblijf. Uit recent onderzoek blijkt dat er al kraamactiviteiten voorkomen in april.

De mannetjes bezetten ongeveer half juli een paarterritorium in de buurt van een kraamkolonie. Regelmatig bezetten ze dat territorium al in het voorjaar, al zijn ze dan nog niet territoriaal. Dat worden

³¹ E-mail van 27 januari 2022 met bijlage 'Antwoorden op vragen', antwoord op vraag 9, blz. 6, ons kenmerk D2022-01-003938

³² Website Zoogdierverseniging: [Gewone dwergvleermuis | De Zoogdierverseniging](#); Korsten, 2012. Vleermuiskasten. Toepassing, gebruik en succesfactoren. Bureau Waardenburg bv, Culemborg. Pagina 46.

³³ Kapteyn, 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem. Blz. 84.

³⁴ Plan van aanpak Wezenland complex110 Definitief (18102021), Foreest Groen Consult BV. paragraaf 7.4, pagina 15 – 16.

ze vanaf ongeveer half juli. In die periode zijn de jongen volgroeid en verlaten de vrouwtjes de kraamverblijven. Ze gaan dan op zoek naar mannetjes om te paren. De mannetjes verbruiken dan veel energie om een paarterritorium te verdedigen én om vrouwtjes te lokken. Tijdens de paartijd verliezen de mannetjes veel gewicht, omdat ze nauwelijks tijd hebben om te jagen. Er is dan sprake van grote onderlinge concurrentie bij de mannetjes.³⁵ De piek van de paaractiviteit is vanaf half augustus tot half september. Maar onder gunstige omstandigheden loopt de paartijd zelfs door tot half oktober. Vanwege de mogelijk gecombineerde functie van een verblijfplaats, de gegevens over de paarperiode, de onderlinge concurrentie tussen de mannetjes en de plaatstrouw achten wij het ecologisch niet verantwoord om in april en in september-oktober verblijfplaatsen ongeschikt te maken. Alleen als de functie als kraamverblijf in april en de functie als paarverblijf in september – oktober aantoonbaar niet (meer) aanwezig is, kunnen de toegangen tot de verblijven worden ongeschikt worden gemaakt. Het is aan de ecologisch deskundige om dit objectief te beoordelen.

Uit het plan van aanpak blijkt dat tijdens de renovatiewerkzaamheden uit voorzorg alle te vervangen losse geveldelen en andere betimmeringen handmatig worden verwijderd. Er wordt één richting uit gewerkt. Hierdoor hebben eventueel nog aanwezige dieren altijd de mogelijkheid om weg te vliegen.

Voor zover de renovatiewerkzaamheden buiten de kwetsbare paarperiode worden uitgevoerd moeten voorbereidende werkzaamheden voor het ongeschikt maken minimaal vijf dagen voordat de renovatiewerkzaamheden starten worden uitgevoerd.

Permanente compensatie

De voorgestelde permanente mitigerende maatregelen, zoals beschreven in de bijlage bij de aanvraag³⁶, zijn voldoende. Ze komen overeen met bestaande methoden zoals beschreven in het kennisdocument van de gewone dwergvleermuis. Met deze maatregelen worden negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis zoveel mogelijk geminimaliseerd.

Voorschriften

In *B. Voorschriften bij het besluit* zijn de voorgestelde tijdelijke en permanente maatregelen vastgelegd. In hoofdlijnen komen deze neer op:

- De kwetsbare periode (paarperiode) wordt vermeden.
- Ruim voorafgaand aan de werkzaamheden, binnen de actieve periode van de vleermuis, zijn tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd.
- Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt de bebouwing ontoegankelijk gemaakt voor vleermuizen, zodat er geen individuen aanwezig zijn tijdens de uitvoering van de renovatiewerkzaamheden.
- Tijdens de renovatiewerkzaamheden worden uit voorzorg eventueel te vervangen losse geveldelen en andere betimmeringen handmatig verwijderd en wordt er één richting uit gewerkt.
- Tijdens de renovatiewerkzaamheden worden permanente alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd.
- Na uitvoering van de werkzaamheden is er een overlappende periode waarin zowel de tijdelijke als de permanente verblijfplaatsen aanwezig zijn van 6 maanden. Het gaat daarbij om maanden, waarin de vleermuizen actief zijn.
- Bij het verwijderen van de tijdelijke verblijfplaatsen moet dezelfde zorgvuldigheid in acht worden genomen als bij de oude verblijfplaatsen.
- De effectiviteit van de tijdelijke verblijfplaatsen moet in 2022 worden gemonitord.

In dit project wordt de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis niet negatief beïnvloed, omdat er als gevolg van de mitigerende maatregelen tijdens en na het project voldoende alternatieve verblijfplaatsen beschikbaar blijven. Door de voorgenomen werkwijze en tijdelijke mitigatie is er zo min mogelijk verstoring. Na de werkzaamheden zijn er voldoende, geschikte permanente voorzieningen aanwezig, die dezelfde functie vervullen als de huidige verblijfplaatsen.

³⁵ Kapteyn, 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem. Blz. 85.

³⁶ Plan van aanpak Wezenland complex110 Definitief (18102021), Foreest Groen Consult BV. Hoofdstuk 7, pagina 16 – 17.

C.3.1.3 Beschrijving noodzaak ontheffing

De voorgenomen werkzaamheden ten behoeve van de renovatiewerkzaamheden leiden tot het beschadigen en vernielen van zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Dit is een overtreding van de verbodsartikelen genoemd in artikel 3.5, lid 4 van de Wnb.

Daarnaast is het niet uit te sluiten dat er alsnog vleermuizen worden aangetroffen in de te renoveren woningblokken. In het plan van aanpak wordt daarvoor de maatregel opgenomen dat eventueel te vervangen losse geveldelen handmatig verwijderd moeten worden. Een ontheffing van het verbod om vleermuizen opzettelijk te verstoren is dan ook eveneens nodig. Voor deze overtredingen van de verboden heeft u een ontheffing nodig.

C.3.1.4 Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging

Wij zijn van oordeel dat andere bevredigende oplossingen ontbreken. Er zijn geen geschikte alternatieven voor uitvoering van de renovatie van de woningen. Het gaat daarbij met name om de vervanging van het bitumen dak. Dit wordt gecombineerd met het isoleren van het dak.

Bij dit type woning met platte daken, bedekt met bitumen, zijn geen alternatieve werkwijzen mogelijk, waarbij geen vleermuisverblijfplaatsen worden vernield. De noodzakelijke vervanging van het dak wordt nu gecombineerd met het energiezuiniger maken van de woningen. In de planning is rekening gehouden met de ecologie van de gewone dwergvleermuis, door het ongeschikt maken uit te voeren buiten de kwetsbare perioden. Alternatieve planningen zijn daarom niet gunstiger voor de gewone dwergvleermuis.

C.3.1.5 Wettelijk belang van het project

De voorgenomen activiteiten zijn volgens de aanvraag nodig in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

De verduurzaming van de woningen nemen de vochtproblemen weg en reduceren het verlies aan warmte. Hierdoor verbetert het woonklimaat en daarmee voor een deel ook de gezondheid van de bewoners. Bovendien wordt de uitstoot van koolstofdioxide (CO₂) gereduceerd. Reductie van de uitstoot van koolstofdioxide is noodzakelijk om de klimaatopwarming zo laag mogelijk te houden.

Wij zijn van oordeel dat het wettelijke belang, zoals aangegeven in de aanvraag, voldoende is aangetoond.

C.3.1.6 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb³⁷ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging. Wij zien geen aanleiding om aan de gevraagde ontheffing extra voorschriften te verbinden op basis van artikel 1.10, derde lid Wnb.

C.3.1.7 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb³⁸. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

D. SLOTCONCLUSIE

De ontheffing van de verbodsbepalingen om zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen en het verbod om deze soort opzettelijk te verstoren kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten wordt niet aangetast.

³⁷ Art. 1.10, derde lid Wnb

³⁸ Art. 1.11, eerste en tweede lid Wnb

Wij zijn van oordeel dat voor het doel van het project geen andere bevredigende oplossing is waarbij minder negatieve effecten op de beschermde soort optreden. Daarnaast zijn wij van oordeel dat er een wettelijk belang is om de negatieve effecten op de betrokken soort te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

E. **Bijlage 1: Paalkast type T3**

Vleermuiskast T3

Bouwinstructies voor een vleermuizenkast op een paal met 12 kamers (klimaatzones) in drie lagen.

De kamers staan onderling met elkaar in verbinding zodat bewoners binnendoor kunnen verplaatsen.

De kast wordt op z'n kop in elkaar gezet. Gebruik massief hout, bijvoorbeeld lariks, 22-30mm dik. De exacte uiteindelijke breedte van de kast hangt af van de dikte van de paal en het gebruikte materiaal voor de wanden.

De "aanvliegzijde" van iedere kamer dient ruw (niet geschaafd) te zijn zodat de vleermuizen voldoende grip hebben om zich aan vast te houden. De andere kant van de planken dient gladder te zijn om de ruggen van de vleermuizen niet te irriteren of te beschadigen.

Ontwerp René Spaargaren © 2016
www.vleermuizenindepolder.nl

